

EDITORIAL

En l'últim full informatiu parlàvem de l'inici dels 30 anys d'història de la nostra institució. L'acte central va ser el sopar-festa que va tenir lloc el passat 14 de novembre, del qual tots guardem un molt bon record per l'harmonia, participació i bon humor que hi va haver. Precisament, un grup de companys ens van amenitzar la vetllada amb un muntatge audiovisual divertit i irònic, creatiu i sensible. A tots ells el nostre reconeixement i agraïment.

Tot i que ha estat casualitat, crec que hem de parlar del fet que durant aquest aniversari estem consolidant el projecte de la Fundació Orienta. Com a entitat proveïdora de serveis de salut mental del CatSalut i si les coses es compleixen com estan previstes, durant el 2005 obrirem un nou hospital de dia per a adolescents, promogut juntament amb l'Ajuntament de l'Hospitalet, i un nou CSMJ a Castelldefels. Amb aquests nous equipaments, donem per assolit el creixement de la Fundació Orienta. A partir d'ara,

parlarem de programes complementaris, sempre encaminats a millorar l'atenció de la població infantil i adolescent, com: programes de pacients amb trastorns mentals greus (TMG); programes de suport a l'escola d'educació especial (psicosi i autisme), programes de suport a l'escola ordinària i, finalment, esperem poder disposar d'un servei específic de psicoteràpia per nens, joves i famílies.

A més dels dos hospitals de dia per a adolescents –el de Gavà i el de l'Hospitalet–, els cinc CSMJ –Sant Boi, Gavà, el Prat, Castelldefels i l'Hospitalet–, la nostra institució compta amb la *Revista de Psicopatologia y Salud Mental del niño y del adolescente*, i el Departament de Recerca, al qual hem donat un nou impuls aquest nou any. Volem, en definitiva, que la Fundació Orienta sigui una de les entitats proveïdores de serveis de salut mental més completes i pioneres de Catalunya. Tot això només s'aconsegueix si darrere hi ha un gran equip de professionals. ■

A. Icart

ARTICLE DE FONDS

GRUP DE MARES

Marc teòric

El marc de treball està basat en la teoria de la relació. La família es mou dins d'un grup i les coses es pensen i es fan en grup. Els nens reben d'aquest grup la forma de relacionar-se, la manera de tolerar l'ansietat, com estructurar les defenses i com compartir les experiències. És un model de relació i comunicació. En funció de com sigui el funcionament d'aquest grup, el nen anirà establint relacions emocionals amb el món exterior, amb els seus companys, mestres... Es veurà si ha adquirit recursos per afrontar l'ansietat, tolerar la frustració i quina resolució dona als seus conflictes en general. Les mares comparteixen l'experiència de parlar, escoltar i resoldre els conflictes propis i de les altres

mares en grup. Aquesta experiència social de comunicació i intercanvi aporta a cada família una nova manera d'actuar.

Selecció i objectius del grup

En el grup poden participar mares de nens que tinguin entre 3 i 6 anys i que presenten una conflictivitat lleu. És a dir, trastorns evolutius d'aquesta edat que podrien arribar a ser patològics si no es poguessin desbloquejar, com són: problemes d'alimentació, dificultat en l'adquisició del control d'esfínters, pors, gelosia dels germans, trastorn de son.

El grup està pensat perquè hi participin entre 6 i 10 mares. Es valora el nivell de consciència del problema,

(Continua) ►

► el grau d'implicació en el conflicte, el grau de salut mental de la mare i les dificultats que pugui tenir per participar en el grup. L'objectiu és una experiència vivencial, de comunicació i intercanvi. Un punt de trobada de persones a les que uneix el tema de les dificultats de relació i de creixement envers els seus fills. La possibilitat de compartir aquestes preocupacions alleugereix el conflicte. Escoltar vivències i pensaments diferents dels nostres estimula la nostra pròpia capacitat de pensar. També aconseguim sentir-nos més pròxims a la resta del grup, entrem en contacte amb les nostres emocions i les dels altres. Es dona la possibilitat d'identificar-se amb altres membres del grup o amb el terapeuta, de forma momentània, situació que ajuda a sentir-se acompanyat i recolzat.

Un altre aspecte important del treball d'aquest grup és posar-se a pensar sobre el que és un nen d'aquesta edat, què se li pot demanar i què s'espera d'ell. De vegades, les mares tenen la necessitat que el nen es faci gran molt de pressa, per exemple quan neix un altre fill. Aquesta situació provoca que no s'entenguin mare i fill, la relació es trenca i es produeix un conflicte. També es pot donar el cas contrari. La mare, veient que el seu nen petit s'està fent gran, se sent dolguda, enyora els moments en què el nadó depenia totalment d'ella. El nen que s'adequa al desig de la mare retarda el seu creixement.

Fases del grup

Fase inicial. Les mares es presenten i exposen els problemes que tenen amb els seus fills. Cada mare fa intervencions individuals, pensant a resoldre el seu problema personal. Es busca l'atenció individual del terapeuta de grup.

Fase intermèdia. Les mares ja es coneixen, han dipositat la confiança en el grup. Es comença a escoltar a l'altre amb més interès, els problemes de les altres són també seus. Comença a sorgir el grup pròpiament dit. Podem pensar sobre allò que planteja un membre del grup, els altres hi aporten pensaments nous, *diferents* maneres d'enfocar la situació exposada. Tranquil·litza escoltar que altres nens i mares també tenen dificultats per entendre's. Mares i terapeuta formen un grup amb un pensament compartit, i hi ha un interès pel que li passa a l'altre.

Fase final Hem d'acomiar-nos, el grup s'acaba. És un moment important per a l'experiència del grup. S'ha de poder tolerar i elaborar la separació, recollir el que s'ha après dels altres. És el que passava amb els seus fills, han passat diferents etapes i n'han començat de noves; les mares han de tolerar aquest creixement.

Una vegada acabada l'experiència, el terapeuta del grup concreta una entrevista individual amb cada mare i el seu fill, en la qual es fa una valoració personal de l'experiència en si i del moment actual del conflicte del nen. Si es valora una millora notable del conflicte, se li dona l'alta. En cas de necessitar més atenció, es pensa quina pot ser la millor opció.

Valoració de l'experiència

El grup de mares es va iniciar fa dos anys al CMISJ de Sant Boi, fruit de l'experiència sobre l'observació de la relació mare-fill, la qual, també, ens van portar a tractar els conflictes infantils a través del grup de mares i sense la presència del nen. En els primers anys de vida es produeixen molts canvis, molt ràpids i, de vegades, sense prou temps per poder-los assimilar, tan per part del nen com de la mare. D'altra banda, el treball clínic ens ha mostrat, que si es dona suport a la mare, aquesta se sent amb més força per portar endavant la criança del seu fill.

Sobre aquesta experiència, ens trobem que, en general, les mares valoren satisfactòriament la vivència en el grup i la possibilitat d'entendre d'una manera més pràctica la relació amb els altres, sobretot si tenim present que les paraules dites pels participants tenen un ressò especial en la resta del grup. També consideren favorablement l'oportunitat de poder compartir les seves preocupacions i l'evolució del seu fill amb els integrants del grup. Això els fa sentir-se acompanyades i amb menys culpa ja que, de vegades, senten que no són bones mares o que no en saben prou. Tot plegat fa que tinguin més confiança en el fill i en elles mateixes. Direm, per acabar, que el resultat ha estat satisfactori tant pel que fa al treball del grup com per la millora clínica experimentada pels seus fills. ■

Mercè Sugrañes. Psicòloga.
CSMIJ Sant Boi

HOSPITAL DE DIA PER A ADOLESCENTS

PROTOCOL DELS TRASTORNS DE CONDUCTA A L'HOSPITAL DE DIA PER A ADOLESCENTS

Després d'uns anys de treball a l'Hospital de Dia de Gavà, amb nois i noies que presenten trastorns de conducta, hem anat elaborant diferents maneres d'atenció. Parlem d'adolescents que contínuament transgredeixen les normes, no tenen límits, i que per aquestes característiques són expulsats dels centres escolars a on estan cursant els seus estudis.

És evident que quan ingressen a l'Hospital de Dia aquesta situació d'incompliment de la normativa es manifesta en l'espai hospitalari, interferint molt en la dinàmica general del centre. Dins del marc terapèutic de l'Hospital, el protocol preveu per a aquests noi i noies dos espais de taller d'una hora i mitja per a cadascun. Durant els mateixos dies o en alguns casos en dies diferents reben, també, el tractament individual, familiar o farmacològic, segons està previst en el seu programa terapèutic individual (PTI). A més, pensem

que la limitació del temps a l'Hospital de Dia és important perquè el pacient pugui fer-hi un altre tipus de vincle i conservar l'espai terapèutic.

Aquests anys d'experiència ens han ajudat a veure que els trastorns de conducta són, en general, la resposta adaptativa que troben aquests adolescents per enfrontar-se a l'angoixa que genera el rebuig que han patit en els primers vincles, per part d'algun dels seus cuidadors, i a la gran carència afectiva que pateixen.

Per això és molt important, com a tractament, crear un vincle on no tornin a viure l'experiència de rebuig i alhora puguin conservar l'espai generador de noves experiències relacionals positives. Com diuen els mateixos nois i noies, seria bo trobar alternatives laborals, educatives, lúdiques, etc. que responguessin als seus interessos. ■

Equip de l'Hospital de Dia de Gavà

FETS I GENT DE LA FUNDACIÓ

II PREMI D'INVESTIGACIÓ EN SALUT MENTAL INFANTIL I JUVENIL

Ja han sortit les bases de la convocatòria de la segona edició d'aquest premi d'investigació promogut per la *Revista de Psicopatologia y Salud mental del niño y del adolescente* i patrocinat per l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat. En aquesta ocasió la dotació del premi és de 4.000 euros i el termini per presentar els treballs finalitza el 30 d'abril del 2006.

Podreu consultar les bases de la convocatòria a la pàgina web: www.fundacioorienta.com i també sol·licitar-les, bé per correu electrònic: recerca@fundacioorienta.com o bé per correu postal (*Revista de Psicopatologia y Salud Mental del niño y del adolescente*, Carrer de Lluís Castell, 21 - 08830 Sant Boi de Llobregat). ■

Redacció

El Director de la revista, l'Alcalde de Sant Boi i la Dra. Maria Jesús Buxó (Catedràtica d'Antropologia Cultural) durant l'acte de proclamació dels guanyadors del I Premi

30 ANYS DE LA FUNDACIÓ ORIENTA

El novembre passat es complien 30 anys de la Fundació Orienta. Per celebrar-los, a més d'altres actes, es va dur a terme un sopar al qual van assistir a més del personal de la Fundació, patrons i altres persones vinculades amb la nostra institució. Durant l'acte es va lliurar, als guanyadors del I Premi d'Investigació en Salut Mental Infantil i Juvenil, el diploma acreditatiu i la quantitat de 3.000 euros corresponent a la dotació d'aquesta convocatòria.

DESORIENTATS

Els pobles madurs, em va dir una nit claríssima un home blau al desert, són els que tracten bé els vells, els infants, els que no hi toquen i els camells. "Els que no hi toquen?", vaig preguntar. "Vosaltres en dieu bojos i rieu de les coses que fan i que diuen, perquè no sou gent com cal". Em va semblar una d'aquelles lliçons difícils d'oblidar, per part d'un home que, per raons de guerra, havia hagut de passar molt temps en el món que definim com a civilitzat i que, ja gran, havia tornat al desert. Doncs bé: aquesta nit hi ha festa per celebrar els trenta anys -1974-2004- de la Fundació Orienta, que es presenta com un centre d'higiene mental i que té un hospital de dia per a adolescents. Pregunto al meu vell Fabra què vol dir la paraula *orientació*. I em respon que el mot descriu la posició d'un edifici amb relació als

punts cardinals. Li pregunto què vol dir *higiene* i em diu que és la ciència de la preservació de la salut: el sistema de principis i regles per conservar la salut. M'adono que la salut no és estàtica. I menys encara la salut mental: en un món on tot gira, frenèticament, la salut és un punt d'equilibri fràgil. La gent que treballa a favor de la salut mental vol aconseguir que els seus coetanis siguin una mica més feliços, sense angúnies, sense pors nocturnes o diürnes, sense la sensació de vertigen o de pànic davant un món on tot pressiona, d'una banda, i on els fonaments de la convivència trontollen. L'enhorabona a una fundació que creu en el dret de joves i adolescents a la felicitat. ■

Ignasi Riera

(Avui, 12 de novembre de 2004)

Lliurament del premi als guanyadors de la primera convocatòria

Panoràmica de la sala i dels assistents al sopar

JORNADA SOBRE EL TREBALL AMB FAMÍLIES

El proper dissabte 30 d'abril d'enguany, de les 9h a les 14h, la Fundació Orienta, conjuntament amb la Fundació Vidal i Barraquer, portarà a terme una jornada en la qual es desenvoluparan diferents conceptes teòrics i tècnics sobre el treball amb famílies. La jornada serà la cloenda d'un seminari en el qual van participar els diferents ponents i coordinadors de taula. Aviat us n'arribarà el programa detallat i les dades per formalitzar la inscripció. Ens faria molta il·lusió que ens hi acompanyéssiu. ■

Teresa Vila. CSMIJ - L'Hospitalet

DIRECTOR DE LA FUNDACIÓ ORIENTA: ALFONS ICART I PUJOL
COORDINACIÓ I REDACCIÓ: RUBEN D. GUALTERO PÉREZ

Carrer Lluís Castells, 21 - 08830 Sant Boi de Llobregat - Telèfon 93 661 47 33 - Fax 93 630 34 57
www.fundacioorienta.com - E-mail: orienta@fundacioorienta.com